

ივერი

გაზეთი ღირს		წილი	წილი
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	3 75
7	6 50	1	3 50

ცალკე ნომერი — ერთი მარცხ.

გაზეთის დასაგეგმად და გერმო განცხადება დასაბუღად უნდა მიმართოთ: თეფისი რედაქციას, ანაღ-ბუქოლის ქუჩაზე, სახ. ლი. 3-მ. 3. ნიდფელოს საგზაო, გ. ლოგანის პრინციპალს, ცენტრალურს და გრუკოვის წიგნების მაღაზიას.

ესი განცხადების: ჩველდგომის სტრუქტურა რვა ვაზ.

1877—1887 წელწილი

საზოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

1877—1887 წელწილი

გაზეთი ივერიის პირველი აგვისტოდამ წლის დამოკლებული ღირს 5 მ. 50 კ.

შინაარსი: ტელეფონი, 7 აგვისტო. — ცალკე წერილები: გერმანიის და მათი აზრი ქართულ ბუქოლზე. — ახალი ამბავი. — ცალკე წერილები: წილითი ქუთაისიდან. — დაბა და — სოფელი: ა) დაბა სპილენძი; ბ) სოფ. თაისი. — უცხოეთი. — წილითი ამბავი. — გასართობი. — დეკლამაცია. — საგაზეთო ცხრილი. — საგაზეთო ცხრილი და განცხადება. — ფელეტონი: ცალკე წილი (ნათესავის მოთხოვნა), ორ-ანისა.

თეფისი, 7 აგვისტო

ჩვენ მოვიყვანეთ წინა წერილებში ტელეფონის საადგილო-მამული ბანკის გამოცემის აზრი მასზედ თუ, როგორ უნდა მოეწიოს საგაზეთო-საგაზეთო გერმანიის მამულითა და სასულიერო დასაყრდენად, თუ ნაზინა ამ საქმეს კრძალი ბანკის მოწინააღმდეგე. რამდენად მართალი არის იგი აზრი და რამდენად უნდა მივიყვანოთ, — ჩვენ ამასზედ არას ვიტყვი, რადგანაც ამის გამოცემის ჩვენ სახეში არა გვქონია და მეტად მოსწონს წილითი. გერც იმას ვიტყვი, რომ გამოცემის მიერ ნაწილობა გარდა, სხვა არა-ან ჩასამატებელი, ან დასაყრდენი, ან უკეთესი არა მოაპოვოს-რა გაცემ, თუ საქმეს ძირადად ჩაგვიტყვის და თავის მთლიან მისი გამოცემის უფრო მომეტებული ცოდნით და დაკვირვებით გადაწყვიტოს.

ჩვენ ამით მართლაც ის უნდა გვეჩვენებინა, რომ თავით-ფუნამდე უსახურთა „КРЕСТЬЯНСКИЙ БАНК“-ის ავტორის საუკეთესო, ვითომც მას აქედ, რაც „ერთის ნაწილი ინტელიგენციის“ ამ საფლანგო-საგაზეთო კრედიტის თაობაზედ რაღაც უმოძღვრისა იქნება, და ეს მოძღვრება „ხმა დადასტურებული უნდა იქნას მინა“ დარჩინდეს, ესე იგი, უფრო ადრევეს უთხოვია, ადრევეს არ უნდა ვიყო, ადრევეს არა უფორმირდეს. თუ ავტორს დაუჯერებინა, — ან რატომ არ უნდა დაუჯეროთ, — მას აქედ ათი-თორმეტი წელიწადი, რაც იმ „ერთის ნაწილი ინტელიგენციის“ საფლანგო-საგაზეთო კრედიტის თაობაზედ თავი გამოუდგოს, სიტყვა ჩამოუგდეს და რაღაცანე იგი თავის გამოცემას, იგი სიტყვა „ხმა დადასტურებული უნდა იქნას მინა“ დარჩინდეს, იმ ქვეყნის „ერთის ნაწილი ინტელიგენციის“ სხვა უკეთესი ვივარა უდარს-რა გარდა მისი, რომ გულზედ ვივარა დაუბრუნდეს და თვისი მშვიდობიანი დასუფილი. ეს კიდევ არაფერი: თავადვე იმდენად დაუბრუნდეს, რომ მის მიერ გულ-შესატყვიან საქმე ასე თუ ისე მოძრებულა.

მი უყოფიდა და მისი მოძრებულა ცხვირ წინ გამოჰქარებდა. აი ასე იმდენად მისი თუ, — ფიცი მშაბს და ბოლო მაკვირვებს.

ეს ვერაფერი საქციელი იმ გუნდისაგან, რომელსაც „ინტელიგენციის“ ეძახიან, მერე „ერთის ნაწილი“, ესე იგი, უკეთესს, რადგანაც ვეტორის სიტუაციასგან სწინა, მართალია, „სხვა არა სჯობს, გაცვლა სჯობს გარდა მამაციან-გან“, მაგრამ ამ შემთხვევაში იმ „ერთის ნაწილი ინტელიგენციის“ ვერაფერი მამაციან-მამაციან, ინტელიგენცია რის ინტელიგენცია, თუ პირველივე, რა-გი თავისი ვერ გაიყვანა, დადგინდეს, ფრთხილ ჩამოტყარას და საქმეს გაცვალს! მამ ვიდას მოვიტოვოთ მედრობა აზრისა, სიმტკიცე რწმენისა, თავ-გამოდება ჭეშმარიტებისა, თუ არ იმ კრებულს საზოგადოების განიერებისა, წინებისა, ადამტებულებისა, რომელსაც ინტელიგენციის ეძახიან? ვინ უნდა გაგვაყვას გზა ცხოვრებისა აზრის, რწმენის, ჭეშმარიტებისა, თუ არ იმით, ვინც ამ აზრის, რწმენის, ჭეშმარიტების მქონებელი და მსაბრებელია? განა ამათგან ფრთხილ ჩამოტყარას და საქმისაგან გაცვლა საგადრისია, როცა ცხოვრება პირველ შტეკაზედვე არ უთმობს ადგილს და გზას!..

ესე არ იქცევა გულისთვის რწმენის გაცვლა, ესე არ იქცევა იგი, ვისაც სამოძღვრელო აზრი რწმენად ჩასჭვდება სულსა და გულში და მოსწევებს არ აძლევს, ვიდრე უნორც არ შეისხავს და ადგილს არ დაიჭერს ცხოვრების მოგდენაზედ. ესე არ იქცევა მართლად გულ-ადტკინებული მოღვაწე, იმი-თვის-ფერ-უბრძოლა-და-კარ-არის სახმარი, რათა თავი მოაწონოს ბუქს გაცვლა, რადგანაც ბუქს თვალი არა საქმის განსა სწავდება და მართლ საქმის განსა სწავდება სისხლ-ბორცის მისი სულიერის ატვრელებისა, სული და გული მისის კაცად-საგაზეთისა, მისის არ-თლიდ გულ-ადტკინებული და არა პილიასეთი ბუქთა მოსწონად ავიღოს. ჩველდგომი კაცე არ იკმარებს, რასაც ჩვენის ანდა-ნისამარც მამაცი კუპრობის: მე-კი ვიყოფი და გათმდება თუ არა, დემოტმა იცი-ლი. ჭეშმარიტების მამაციანებელი მართლაც ვიყოფს არ სჯობდება, იგი იდგურს ვიდრე ბნელს არ გაათმენს ჭეშმარიტების სხივითა, ან ვიდრე თვითონ დედა არ დაეყოფა, ამიტომაც მართლად გულ-ადტკინებული მოღვაწე და უძინებელი მომამედი, გამრჯელი კაცე: მისთვის დედაც ცვლია.

ესე მისთვის დედაც ცვლია.

ნა არ უნდა იყოს! ვერაფერი ქება-დიდება მასს ჩვენს ინტელიგენციას „КРЕСТЬЯНСКИЙ БАНК“-ის ავტორ-მა, როცა სიტყვა, რომ მას აქედ, რაც მისმა უკეთესმა ნაწილმა იუფ-ლა საგულ-საგა კრედიტის თაობაზედ, ამ საგანზედ ჩამო-ჩუმეც ადარსაიდამ არ ისმოდა. თუცა, როგორც ვნახეთ, ისმოდ ეს ჩამო-ჩუმე, მაგრამ იგი „ერთი ნაწილი ინტელიგენციის“, რომელსაც ამ შემთხვევაში ავტორი იხსენიებს, იგი უკეთესი ნაწილი ინტელიგენციისა იმეორს მდგარა საქმეზედ, რომ ამისა არაფერი გაუგია, თით-ქო განცხად ურები ბამით დაუც-მაია.

რას მივარწმუნოთ ამისთანა სტუ-რისა ინტელიგენციის, თუ მისი ნამოძღვრელო საგანი მართლად და მისი გულისთვისა სავანა იყო? არა და ათასჯერ არა!.. ამკარა, გუ-ლითადად სავანა არა უყოფიდა და თუ მართლად ამის თაობაზედ უსა-ნისა რამ, ის ნაძის ნათობარია, ქართის მოტანილია და ამიტომაც ქართისათვისვე გაუყოფილიათ მას შემდეგ, რა-კი ძალით გული მო-უფანათა. ამისთანა უფლაფერში ჩვენს ვითამ და „ინტელიგენცია“; ჩვენს დასუბედურად: იგი უქმის ქართისათვის და უბეკ ყვირილისა და ძხილისათვის. იმდენად და-ვიფურთოთ ამ შემთხვევაში, რომ რა-კი, რომელიც ჩვენში საქმეში რამში ჩამოუღია და ჰქსამობს, იგი გამოთვლილია, გამოჩინებულია ინტელიგენციისაგან. ინტელიგენცია ენდა უფლავის მტკ-ნული ქმარული-საგადა და უკეთესი ნაწილი მისი იგია, რომელსაც მართლაც ენაზედ აუერია სახე-სადაც ქვეყნის დასუბედურებისა, მაგალითებ, დარგინი, სპენსერი, ჰუკსონი, ჰუკსონი, სხვანი გოლიათონი მეცნიერებისა, და რომ ჰქობით: რით არიან ყველა ესეი გამოჩინდნი, რა უმოდვრითა, რა უფლავითა, რა ხეიმი მოუტანათ ქვეყნისათვის — ისე შემოაღწევა მათელი გრო-ვა ბუღვარის ინტელიგენციისა, როგორც ძერს წიწილები. უტ-ყუბრი ნიშნის ამ „ინტელიგენციის“ თავ-მოაწონული უქმობა, თავადებული უსაქმურობა, ჰო-არაობის უბედობა და ჰო-არაობის-ბისე დაქაქი და სხვა არაფერი. თუ ამისთან იმდენად გაუადგენ-ბუჯის და გადაზღანდებუელი, რომ შექსარი სუფელ კაცად მა-ჩნია, პოეზია ბუღვარობად, ისტო-რია ბუბრების დედაბრად და გლე-ბიცი იმისთანა არსებებ, რომლის სახანდებროდა-და საუბროდა შე-ქმნილი მთელი ქვეყნიერობა, მა-შინ ხომ ინტელიგენციის ინტე-ლიგენციად ჩაიბრუნება და დიბე-რალითა დიბერალითა დაიქსებს

მთელი იმ საწერილ-ფერო აგადემი-ზა, რომელსაც ბუღვარი ჰქვია და საცა ჩვენი გერმან-წოდებული მითმბა „ინტელიგენცია“ თავ-მო-წონებით ძერა — დიდაობას ჰთამა-შობს ქვეყნის სასაცილოდ და ჩვე-ნდა სამუწნაროდ.

თუ არ ამისთანა ქარაფშუტობას, მამ რას მივარწმუნოთ იგი ყოფიდა სასაფლავი და სამუწნარო ამბავი, რომ ჩვენი გერმან-წოდებული ინტელიგენცია ხელსა ჰქვიადაც საქმის განკითხვის, განსჯის და არა-სე თუ საქმის გუფლი ჩანგდვას საჭი-როდ არა ჰქვიადაც, არამედ საქმის განსჯა-კი არა სცდილობს თავი დააკვირვოს, რომ გარეგანი ვითა-რება მინც გავიგოს და შეიტყოს. „КРЕСТЬЯНСКИЙ БАНК“-ის ავტორი სასაბრთლიანად ჰქვიადაც იმ ერთს, ესე იგი, უკეთესს ნაწილი ჩვენის ინტელიგენციისა, რომელსაც რა-დესდაც რაღაც წამო-უძნისა სა-გულ-საგა კრედიტის თაობაზედ და მას აქედ მამ გაუბედობა სე, რომ დედეს ამასზედ ადარაფერი იხსენის. თუ უკეთესი ნაწილი ჩვე-ნის ინტელიგენციისა მართლაც წა-მობახების ჰქვიადაც და მერე თ-ვლზედ ხელებს იყრებს და გუ-ლიებს ჰუბუჯებს, რომ სხვისი ნა-კეთესი არ დაინახოს, მამ რადა უნდა ითქვას დანარჩენს ინტელი-გენციისზედ?

ჩვენს გვგონია, „КРЕСТЬЯНСКИЙ БАНК“-ის ავტორი სამსახური გავუწიოთ, რომ იმ „ერთის ნაწილი ინტელი-გენციის“ არარაობის დასამტკიცებ-ლად და მამასადაც ვაგაგაგაგა-ერთი უტყუარი სასუთი კიდევ მივ-წოდებთ ხელში, სახელდობრ ისა, რომ იგი „ერთი ნაწილი ინტელიგენციის-ა“ იმდენად უკუღმად ყოფილია თავის რწმენაზედ, რომ არამც თუ არ-კი უწარმოებია თვითონ, არამედ არ-კი მო-უკითხნია, არსებობს-და სადმე ეს საქმე თუ არა. აქედამ, ამ უკუღმადობისაგან სწინა, რომ თუ მართლაც იდგმეს იმ „ერთის ნა-წილი ინტელიგენციის“ რამე წარმოუტყვამს საგულ-საგა კრე-დიტის თაობაზედ, ტუფილი აწი-ლიდება ყოფილი, როგორც მი-ზის-მიზის დედს მართლი ავლილი. თვ რომ მართალი იყრია გუფლი-თვ რომ რწმენისა ყოფილიყო, ში-რველ სამარცხო შემთხვევაშივე-არ დადებებდა ფრთებს, არა-მედ უფრო გაძვირებებდა. ასე-თ სულ-მოყოფად და ხელ-მოყოფ-როდია გუფითად რწმენა, რომ, თუ პირველ მისკაზედვე ვერ გაი-ტანა, დადუნდეს და უდროობით მშვიდდეს ძირს დასდოს. იგი იმი-სთანა უკან-დასუბედობი დონე, რა-მლის ძალითაც დაძინის მხნეობა და გამარჯობა იმდენად ჰქმ-ნა, რომ ინტელიგენციის ინტე-ლიგენციად ჩაიბრუნება და დიბე-რალითა დიბერალითა დაიქსებს

ვერცედი ძველა-მოსილობა, რითაც სასაბრთლიანად ჰქვიადებოდა და თავს იწონებს ჰკობრობა ქვე-ნის განკითხვად დედევანდობად, ამ დვითებურს თვისებას რწმენისას უნდა მიუწეროს და სხვას არა-რას.

მამაბრძოლი და მათი აზრი მართლ-სამართლად.

ჩვენს მითხვლებს უკვე მოესტენ-ბათ, რომ გერმანელმა არტურ ლა-ისტმა ველსთარტმე გერმანულად ქართულთა პოეტების ნათქვამი ლექ-სები და გარდა ამისა ჩვენი სახალხო ლექსებიცა. ამ ნათარგმნის გამო რა-მდენადვე გერმანულად ვაზთმა გამო-სიტყვა თვისი აზრი როგორც თვით თარგმანის აუ-კარგანობაზედ, აგრ-დე მასზედ თუ, — რამოდენად შესანი-შნავია თვით პოეზია ქართულთა. ფრიალ საინტერესოდ დავინახეთ ჩვე-ნის მითხვლებისათვის გვეჩვენებ-ნა გერმანულ ვაზთების აზრი ამ ორს საგანზედ და ამიტომაც ყოველივე იგი, რა-კი დღემდე ვიყოფი გერმანულ ვა-ზებში, აქ სიტყვა-სიტყვით მოვე-ყავს.

„Hamburger Nachrichten“-ი ამ-ბობს: ვერ კიდევ ამას წინად არტურ ლისტის მიერვე დაწერილია წიგ-ნი*) დაკვირვება, რომ ზანს ლა-ისტს ზედ-მწიფრეთ შეუგნია ქართუ-ლი პოეზია და ამასთან ნიჭიერი მთა-რმენილიყო ყოფილი. ამ ამბოს წიგ-ნი, რომელსაც გერმანული ვითხ-ვითა პოეტები, ზანი ლისტის ვა-ძილებს მთლიან მწკრივს ქართლის ლექსებისა, ამ ლექსების ამორჩე-ვილ მთარგმნელს სახეში ჰქონია ტყე-ნებნია ჩვენთვის არა მარტო მშვენი-რება, არამედ თვითონ ცხოვრება იმ ქრისა, რომელსაც შეუგნის იგი ლექ-სები. თუმცა მორღველების აზრით ქართული პოეზია არ არის ღირსი, მაგრამ დასაქვითთ ეცრობას დღეს აქ-მომდე მისი არა სეოდინა-რა. ყველა-კაცი ხიამონებთი აღიღეს ხელში ლა-ისტის წიგნსა, რომელიც აღვიღად და საამურად ახედებს კაცს ქართულ ლექსით-თხულობის გულში. ამ წიგ-ნისაგან ყოველი კაცი იგრძობს იმ სიამონებებსა, რომელსაც ილივე ხოლ-მე განსურათება აზრისა და მუნებუ-რად ძლიერი ჭეშმარიტი პოეზია. მ-მდემდ სანელ-გამოსანენ პოეტებისა, გრიგოლ ორბელიანისა, ალექსანდრე და ილია ქვეყანებისა, ნიკოლოზ ბაჩიაშვილისა, აკაკი წერეთლისა, ბუკური სახალხო ლექსებიც არის შიგ ჩართული.

„Hamburger Fremdenblatt“-ი ამბობს: ქართულითა პოეზია ძალი-ან ცოტად არის ცნობილი, თუმცა-კი იქ იპოვით ცხოველს ფნტაზიას

*) ამ წიგნს, წინად დაწერილს არტურ ლისტის მიერ, ჰქვია: „მეგდრინ, ზენეა და ზენეი ქართულითა“.

და დიდად შესანიშნავს ფორმას მხატვრობისა და მშენებლობისა. ზოგჯერ ერთი ქართული პოეტები, რომლებიც, მაგალითად, არბილიანი, ჭეჭეჭაძე, ბარათაშვილი და ერისთავი, ისე უსილობოდ და მალა სდგანან თანაირი ლექსები, როგორც ბევრნი სახელოვანი პოეტები ევროპისა. მათ მიერ ნათქვამ ლექსთაგან მოპოვების ახალი, ცოცხალი სილა, თვითონ ბუნება ყოფილა მათი მიმრქმელი და ნათელ-მღვებელი. ესევე იქნის ბევრს სახალხო ლექსებზედც რომელიცა შიგ ჩართული აქვთ გულუბრალოება ბუნების სიყვარულითა ერთად. თარგმანი არტურ ლისტისა, რომელსაც ამ მხრით დიდი სამსახური მიუძღვის, სამაგალითოა.

„Breslauer Zeitung“-ი ამბობს: თვისი ცოდნა სიმჭურვის ლიტერატურისა ლაბიტკა და მატკიცა თვისის წერილებითა. არა ნაკლებ სკადნი ქართული ლიტერატურა. ამ წიგნით, რომელსაც ჰქვინ: „ქართული პოეტები“, ლაბიტკა დიდი სამსახური გაუწია თვისი გრამატიკულ-თანამედროვეობის მით, რომ კარა ვაჟული ქართულის პოეზიისა, რომელიც დღეს აქამოდ უცნობია იყო. ირის-საქონლის პოეტთაგან თვისი „შენიშვნებითა“ ურთავს გვიანდელ ქართულ პოეტებს; ხოლო ვე შენიშნებთ რად გაუყვებოდნენ მარტო პირველ თურ პოეტისათვის და დანახრები ექვსივე გზა მოუკლია, — ეს ჩვენ ვერ გავგვიდა. ერთი ყველაზედ მშვენიერ ლექსთაგან ამის ლექსი ილია ქაქავაძისა „ქართლის დღესა“. პოეტი ღმრის ამ სიტყვებით სდებს დედაბრის მოვალეობას შვილის მიმართ:

ისე აღზარდე შენ შვილის სულს, რომ წინა ჰქონდეს ქვეშაირსება და უნა ვადლი განაღდებულს.

ყველასათვის, ვინც კი ქვეშაირი მოყვარულია ლიტერატურისა, წიგნი

ფალეგტონი

სალ-ფეხა წიგნი (მოთხრობა მოყვანილი)

კურადლა გიანფილია, როგორც ყველა თქვენგანს თვითონ ნანახი და გაგონილი ექნებოდა, ჩვენს ქალაქში, ფლორენციაში, კეთილმოიბოლო მოქალაქედ ითვლებოდა. რადგან კურადლა რაინდულად ცხოვრობდა, ამიტომ სულ რაინდობაში იყო გართული, ძალღმობა და ფრინველებს ინახავდა და თავის ნამდიდოს საქმეს-კი უყრადღებას არ აქცევდა.

ერთხელ კურადლა სოფელ პერეტოლას ახლო ნადირობდა; იმისმა მიზნით წერო დიბირა და რადგან წერო ახალგაზრდა და ამასთან საქმიან მსუქანი გამოდგა, კურადლამ წერო თავის მზარეულს, სახელად კიკიბოის ვადაცა და უბრძანა, რომ შეწვი და ვადაცა მომართო. აქვე უნდა შეეწინა, რომ კიკიბოი თავი-ქართული კაცი იყო. რა-კი წერო ჩაბარა, მზარეულიც ეცადა, რომ რაღაც შეეძლო ყურადღებოდა და მოეგზავდებინა. როცა წერო თითქმის მზად იყო კიდევ, სამზარეულოში შევიდა ერთი კიკიბოის ნაცნობი ქალი, ბრუნებდა, რომელსაც კიკიბოი ერთგულად და ცხოვრებულად. მამყურად ვან ახალად წაბრძოლილ შემწვიარის ფრინველის სასიამოვნო სუნმა ქალს მდა

ლაისტისა მართლო სასიამოვნო განიძიებდა. „Hanvvercher Courier“-ი ამბობს: მავალითები აქამდის არ-ცნობილის ქართულის პოეზიისა წარმოგვიდგინა არტურ ლისტისა თვის წიგნითა, რომელსაც ჰქვინ: „ქართული პოეტები“. კარგად და მარჯველად ვადაღვლებული ლექსნი კეთილნი ამ ბოლო-ნდელ ღრობისა მწერლებსა. რადგანაც გვიანდელითა ურის ეუცხობიან, ამიტომაც არ მოგვყავს სახელი და გვიანდელ მწერლებსა, რომელი ნაწერი უთარგმნია ლისტისა. თვითონ ლისტის პოეტის ლექსთა შემდეგ თარგმნი ილია მთელი მწერები სახალხო ლექსებისა. ყველასათვის, ვინც კი მოყვარულია უცხო ერთა ლიტერატურისა, წიგნი ლისტისა ძვირფასად მისახნეია.

ახალი ამბები

* * * ხუთს აგვისტოს საღამოზე უცებ მოიღუპა ტფილისის ცა შვიის ღრუბლებით. დაიწყო ელვა და ქუბილი და თითქმის საათ ნახევარი განუწყვეტლივ ჰქუხდა. სხვადა-სხვა ადგილას ტფილისში სხვადა-სხვა ძალითა სწვიდა: კუკიაში უფრო წყნარი იყო წვიმა და არც არა დაუშვა სახელებსა, ქუჩებს, თუ მსოფრეშელთ. ზოგან-კი საშინლად მრისხანე იყო წვიმა და ბევრი ზარალიც მისცა იმ ნაწილებს ქალაქისა. მეტადღრე ძალიან დაზარალდა ხარუების და ორთაქალის ნაწილი. უცებ მოგარდა დაზარალის ხევი, ჩარეცხა და ჩაბარდა ქუჩები, მოიტაცა აბანოს საფარავის კარები, გაიტაცა ერთი დედაკაცი, რომელიც ხევი სარეცხა პრეტყვად და ვერ გამოასწრო მოგარდის ხეგს. მერე დაზარალითა ვაგონს ამ მოსარეცხის იპოვნეს სუმბათიის აბანოს მიღში. ჯერ არ იცან, ვინ არის ეს უბედური. დაზარალითა დღეარი

გაუღვიძა, გულთი მოუნდა წეროთი პირის ჩატყვანურება და დაუწყო კიკიბოის ნახისა და აღფრისიანის მხით თხოვნა, ერთი კანკი მომპეტრო. კიკიბოი დასცინოდა და ვაქანურებით უხასუბა:

— არა, საყვარელო დონა ბრუნებდა, კანკი ვერ მოგართვით, ვერა, კანკი ვერ მოგართვით!
— აა მაშ თუ გრე, უხასუბა ქალბო, თუ ერთი კანკი-კი გშოთ ჩემთვის, გფუცებთ, რომ აღზარევი ხართ არ მექნება თქვენი და დღეიდგან შორს და მშვიდობით.
დიდის ხნის ბაბისა და კამათობის შემდეგ კიკიბოამ ვადაც და ერთი კანკი მოუტრა ბრუნებდას, რადგან არ უნდადა ეწყინებინა და გულთ დაეკლო თავის საყვარელ ქალისთვის. კიკიბოის ბავთრან ამ დღეს დღე-ძალი საზოგადოება შეიკრიბა ვადაცა მზად და წერო მიერთვა ბაგონს ერთის ფეხით. ვიდაც სტუმართავიანად შეწინა, რომ წეროს ერთის ფეხის მტე არ ეხა, და ვადაცა. სინორ კურადლამ დაიბარა თავის მზარეული და მიხედა ჰქოინა:
— მეორე ფეხი სად ჩაითქვამა და ჩაიყვამა?
როგორც წერო საზოგადოდ ყველა ენეცილდს შეეფერება, კიკიბოიც დიდი ცრუ იყო და ამიტომაც მშვიდად უხასუბა ბაგონს, რომ წეროებს საზოგადოდ ერთის ფეხისა და ერთის კანკის მტე არა აქვთ ხოლმეო.

გაქანდა აბანოსა და სუმბათიის ერთი ქუჩისავე და იქადა ვადაცად ვარანკოების ჰქუხებ, წილეკა ორი საჯინობა, სადაც დაარბო ორი ცხენი, ერთი ფური და 21 ცხენარი, თუმცე-ნათვის დღე-ღამედაც წაიღო ვადაცად საბათიოების ქარავანში, სადაც საქონლით სახეც სარდაფები ამოავსო წყლით ხუთსა და ექვსს არშინ სიმადღებე.

* * * აი, ორთაქალში ბანკის სახლი და იმის მდგმურები არა დღემ ჩაიცივეულან ამ ნიღვრის გამოვე. არშინზე სტელს ქეიტკარის კედელს მოაწვ თარგმ ვადაცადღებულ ღვრი და ვადაცარა ეს კედელი, წყალი შევიდა სახლში. მდგმურები ვადაც-ცხენიდან ვადაც. ამ დროს მოისმა ტრილის ხმა ყმაწვილების სახლიდან. ერთი ხარაზი თურმე შევიდა სახლში და ნახა, რომ წყლით სახეც ოთახში, რაც-კი ავეჯულობა რამ იყო, სულ ზემოდ მოველა წყალს. ერთი ძუბუ-შეოვარა ბავშვი და ორიც მკირე-წლოვანი სხედან სტოლზე შეშინებულნი და წყლის მორეცხ ხან ახედ შემოატრიალებს სტოლს და ხან იხით. სტაკა წინახაზა ამ ბავშვებს ხელი, როგორც იყო მოიყვანა ფანჯარამდის და, რაკი თითონ ძლიერ იმპრეზოდა თაჟსა, ფანჯარიდან ვადაც-ყარა ბავშვებს ვადაც. მარტო ასეთის მოქმედებით-და შეიძლება იმართა შეულა. კინაღამ თითონ ხარაზი და დარბო ოთახის წყალში, რომ ბანს ნებიერიძეს დროზე არ ჩაველა კისერი ხელი და არ ვადაცოთარა.

ამ სახლის ვეშოში შეეფერებინათ სასაღმარეო ვიერები და ღვათბ ვეშად მოიტაცა ოთხი ვიერი, დარბო და მისცა მტკუპასა. ბანს ნებიერიძეს მოსტაკა 250 მანათი ფულად, სათავარი ტანისაბოლი, პიესები, წიგნები, დოკუმენტები და მთლად მისი საბადებელი. ასეთივე დედ დაყენა დანახრე მდგმურებსაც. ნიღვარს ოთახებში

— რას მელაპარაკები, როგორ თუ ერთის ფეხისა და ერთის კანკის ხილდა რა აქვს წეროსა? — უხასუბა სინორი კურადლამ. — იქნება ვაგონია, რომ ჩემს დღეში ამის მეტად წერო თვითონ არ დაინახავს.

— ნუ ეკობა, სინორ, ქვეშაირიტებსა მოგახსენებთ, რომ ერთის ფეხის და ერთის კანკის მტე არა აქვს წეროს, და თუ არა გჯერათ, მოიტყუბსაც დავანახებთ ცალ-ფეხს წეროებსა.
რადგან კურადლას მეტად დიდ-ძალი სტუმრები ჰყვანდა იმ დღეს და არ უნდადა ერთი ლიპაქოთი აფეცხნა, მზადიდა ეს-და უთხრა მზარეულს.

— კარგი, კარგი, შე საბაველო! შენ ხომ დავეჯობებთ ამბობ იმას, რაც მე არაქვს თუ არასოდეს არ მი-ნახავს, არ-კი ვაგონიან, მაშ ხელად ვნახებთ, ენახებთ, როგორ შეასრულდეს შენს სიტყვას. მაგამ ვახსოვდები, თუ არ დამიბტაკე, იესო ქრისტეს გფუცებთ, ისე დასჯავე, რომ საუკუნოდ ვახსოვდებ და არ დაგვიწყდეს ჩემგან მიღებულ სასჯელი.

ამ სიტყვებით ვადაცა საღამო კურადლამ და მეორე დღეს ძალიან აღრე, ვარკარავისას წაშობდა, ძალი არ ეკარგებოდა თვალბებე, რადგან უნდადა უტყველად ვადაცადა მავიერი თავის მზარეულისათვის. დილა ადრიადად შევიდა ცხენე კურადლა, შესემა მეორე ცხენეზედ კიკიბოი, უბრძანა

შემოქონდა უზარ-მზარეო ხეები და ფურები, რომელიცა ანგევედენ კედლებს და აზარებდენ ყველაფერსა.

* * * იმე ნიღვრის წყალობით საშინლად ვადაცადღებულ ქუჩებში. ზოგ ადგილას დარბანი ხეები და ღრანგები დადაკთა, ზოგან-კი იმ სიმადღებე დასდრა შობი, ეცა და ქეიშა, რომ არა თუ ეკობა, ქეიშად საი-წელიც კი ვასაკრი ვადაცა. საცა ცხენის რკინი-ფხვის ლიანდგი წაღეკა, იქ ვადაცადღებუ მიწა ვადაცადღებუ ვასაკარებ-ნადე, და ეს-და ეს ვადაცადღებუ ადგილები იხეა ჩაღრანგებული, რომ შორიდან ვადაცადღებუ კი ძლიერ-და სნახს.

* * * წოვიანთის აბანოც თურმე ძლიერ დაზინა ოთხ-შაბათის ნიღვარ-ბა და კინაღამ ერთი საშინელი უბედურება ბა მოახდინა. თურმე აბანოს ნომერში ხუთი ურია ქალი ბანაბადა. ამ დროს წყალითა შემოხებთა ფანჯრებში და კედლებში, კალე-ბის ტანთ-საცმელი მოიტეხებოდა წყალი თანა. თითონ ქალებიც ყველა-ნის ცოცხალნი და წიგნადენ. მათი სასო-წარყვეთილებანი ვიღელ-კეთილად შეცივედნენ ნომერში მუბანობები და ძლიერ ვი-ფეხლებით ვადაცადღებუ-იტანეს გულ-წასული ქალი, ძობა-რუნეს, შეუკრიბეს აქა იქ ნაწიერ ტანისაბოხი, ჩაიცივეს და ვისტყურეს თავ-თავითან სახლში.

* * * ჩვენ ვეცნობებთ, რომ ბანს ჩა-კიბანი თავის საღამოში მტკუპადეს აგულავერის მოგზავრობას. სეივერის გამოჩინდის თხზულებას, ნახევარი უცვი დაწვედლითა. ამ სახით, ქართულის საზოგადოებას მალე ერთის კლასიკურ თხზულებით მეტი ექნება საკითხავადა. მეტადღრე თუ კარგად არის ვადაცადღებუნი, ეს წიგნი ვადაცადღებუნი, ნამდიდ ვადაცადღებუნი მწიგნობრობაში.

* * * სათავადაზნაურთა ბანკის მმართველობას მოლაპარაკება აქვს ბან

უკან მოამყვითა და ვადაცადღებუნი იმ წყაროვანებ, რომლის ნაირებზედაც იცოდა, რომ მშის ამოსულისას ბევრი წეროები იყენებ ხოლმე.

— ენახეთ, ვინ მართალია და ვინ მტყუანია, — ამბობდა გზაზედ გულ-მსუქოთი კურადლა.

კიკიბოი ჰგებდა, რომ ბატონს გუშინდელი ვაგონი ისევე გულში ჰქონდა და მეტი ღონერ არ იყო, უნდა დე-მტყუცებინა როგორც თვის სიტყვების სიმართლად, მაგრამ არ-კი იცოდა, როგორ გამოეხსნა თავი ამ საფრთხედგან. თავის ბატონთან ერთად მიიღოდა ცხენ-და-ცხენ და თან საშინლად ენობდა, ცახ-ცახებდა და კანკლებდა შინით და დიდის საიპო-ენებით ვადაცადღებუდა საღამე, რომ შესასტებელი ყოფილიყო. მაგრამ სად ვადაცადღებუ თავს-ბრუ ეხსენა-და, სათავც მიიხედავდა, ყველაფერ-ორ-ფეხა წეროები ელანდებოდნენ. მივადნენ თუ არა წეროსთან, კიკიბოი პირველად დაინახა, რომ ორ-რამეტამდე წერონი ერთს ფეხზედ-გენენ ისე, როგორც ყოველთვის ფრინველის სნადიან, როცა სინახეთ ხო-ლმე. მაშინვე დაინახა თვის ბატონს და უთხრა:
— აა, მხედეთ, სინორ, მხედეთ და დარწმუნდებით, რომ გუშინ მართლის მოგახსენებდით. უყურეთ: თითო წეროსი თითო ფეხსა და თითო კანკეზედ მტე არა აქვს.

ბლანშოსთან იმის თაობაზედ, რომ ელექტრონი იყო ხოლმე ვანთებულ ბანი და ქართული თეატრი თვის ბალოთ.

* * * იმე ბანკის ვადაცადღებუ მოკრიბება ერთს ავსტრიელ მხატვარს, რომელმაც უნდა მართოს თეატრის კედლები მხატვრობით და ქერზედ უნდა დასტაროს რვა სურათი მსოფლიო დრამატურებისა. დახატული იქნებინა შექსპირი, გოტე, მოლიერი, სოფოკლი და სხვანი. მსოფლიო ვანთისათვის მართის იქნება შოთა რუსთაველის სურათიცა. საათს ზემოდან უნდა დახატონ სურათი გიორგი ერისთავისა, როგორც ქართულის სცენის მამათ-მთავრისა.

* * * სურათებიანი ვეფხვის-ტყაოს-ნის ბეჭედა უცვი დაიწყო, ჩვენ ვნახეთ პირველი კორექტურული ფურცლები ამ მიღებულად დასაბეჭდის წიგნისა. თითო ვეფხვედ არის სულ ხუთ-ხუთი ტაბეი. ყურადღებუნი შემოვლებული აქვს ვადაცადღებუნი არა, ნახავთ ქართულს გემოვნაზედ და თითოეული კარი იწყობა დიდის სათავრის ასობით.

* * * 7 აგვისტოს, დილის ექვს საათი-დან მოკლებული რვა საათამდის, დიდი მოძრაობა იყო ხალხისა ტფილისში: დიდი ბატონადელ ქალაქის მსოფრე-ბნი თითქმის სულ ვადაცადღებუნი, ყველას ეკარათ ხელში სანთლებე ვადაცადღებუნი მინის ნახევრები და კი ასტრონომიებით შესტყურადენ მშის დაწვედლებსა. მშვენიერი იყო დღეა, ერთს ღრუბელს ვერ მოახსენებოდა ცის კანახაზე; მანერ თბილი და ჩუმი იყო. თუქცა მშენეგონად დაპყარა მთავრე, მაგრამ უთარაოდ მიანიც ვერ შეეკრება და დამიანი დაწვედლებსა, ისეთი სინათლე ჰქონდა ამ ნახევარს მშესა. სითამაჟე შესაწინედა იკლო.

— მე დავიმტყუბ, რომ თითო-კი არა, ორორი ფეხი აქვთა, — უხასუბა სინორი კურადლამ და დაიწყო სტენა.

— უუ! უუ! უუ! სტეფის ხმა ვადაცადღებუნი, ვადაცადღებუნი, რასაკვირვებელია, ვადაცადღებუნი, ფეხები დი ფრთები ვადაცადღებუნი და ვადაცადღებუნი.

— ეს-და, შე აფხაყო, შენა, — დაი-ძახა კურადლა, ხომ ჰხედა რამე-ნი ფეხი აქვს წეროსა? ცილა რაღას იტყუე.

— მართლსა ბრძანებთ, სინორ, უხასუბა კიკიბოი და თითონაც არ იცოდა, რას ამბობდა, — მაგრამ ნურც იმას დაიფუცებთ, რომ გუშინ თქვენ გეგე რად და უტყუებოთ შეწვიარის წეროს, როგორ დღეს უტყუებოთ. გუშინაც რომ ვერ დავესტყინათ, შეწვიარე წეროც ვადაცადღებუნი და ვადაცადღებუნი ვადაცადღებუნი.

მოსწრებულთ პასუხი მზარეული-სა ისე მოეწონა კურადლას, რომ აღარ იცოდა, რა ვთქვა; სილეს ძლი-ეს-და იმავრებდა. ბატონს უთხრა:
— შენ მართალი ხარ, კიკიბოი, გუშინვე უნდა დამესტყინა, მაგრამ დამეფუცა და ამიტომ მე ვტყუე.

ამ ვადაცადღებუნი მზარეულის ნუშო-ბით ვადაცადღებუნი მზარეულმა თავი სას-ჯელს და მოურავდა თვის ვადაცადღებუნი ბატონსა.

